

Kinderopvang in verband met het coronavirus – Perspectief vanuit Toezicht

30 maart 2020

Zondag 15 maart j.l. is vanuit de Rijksoverheid de maatregel opgelegd dat onderwijsinstellingen en verblijven voor kinderopvang en gastouderopvang in ieder geval tot en met 6 april geen onderwijsactiviteiten en geen opvang mogen aanbieden, behalve voor kinderen van ouders die werkzaam zijn in cruciale beroepsgroepen. Dat betekent ook wat voor het toezicht op voorzieningen voor kinderopvang. Daar gaat dit document over.

Geldigheid:

- tot en met 6 april 2020, dan wel totdat wijziging op basis van de actuele situatie gewenst is;
- voor geheel Nederland;
- voor locaties die geopend zijn om opvang te bieden aan kinderen van ouder(s) die werken in cruciale beroepsgroepen;
- bij de werkwijze 'vinger aan de pols' en toezicht op basis van signalen.

Geen regulier toezicht

GGD GHOR Nederland heeft de GGD'en geadviseerd tijdelijk geen regulier toezicht uit te voeren bij een geregistreerd kindercentrum, geregistreerd gastouderbureau en geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang.

Dit betekent dat er op dit moment:

- geen jaarlijkse onderzoeken uitgevoerd worden;
- geen onderzoek drie maanden na registratie plaatsvindt;
- alleen een nader onderzoek plaatsvindt wanneer daarvoor geen locatie bezoek vereist is.
- geen locatiebezoek wordt gebracht aan locaties in het kader van openstaande onderzoeken voor registratie¹.

Rapporten van onderzoeken die al zijn uitgevoerd, worden volgens de reguliere werkwijzen afgerond.

¹ Gemeenten schorten de behandeling van nieuwe aanvragen voor exploitatie en wijzigingsverzoeken op dit moment veelal op wegens overmacht.

Welk toezicht wel

Signaal gestuurd toezicht

Wat betekent dit? Binnenkomende signalen kunnen aanleiding zijn om wel een onderzoek uit te voeren. De toezichthouder zal waarschijnlijk overleggen met de gemeente hoe te handelen in deze situatie. De toezichthouder zal een rapport maken van de bevindingen die zijn waargenomen.

Indien de situatie direct ingrijpen noodzakelijk maakt vanwege gevaar voor de veiligheid en gezondheid van de opgevangen kinderen, kan de toezichthouder een schriftelijk bevel geven. Hiervoor blijft de reguliere procedure gelden.

Vinger aan de pols

De werkwijze 'vinger aan de pols' betekent dat de toezichthouder actief belt naar een (nood)voorziening om u als houder van deze voorziening te bevragen over de wijze waarop hij de noodopvang heeft georganiseerd. De toezichthouder maakt van zijn bevindingen van 'vinger aan de pols' geen rapport op. Wanneer de bevindingen tijdens het telefoongesprek daartoe aanleiding geven, kan de toezichthouder een incidenteel onderzoek starten. Van een incidenteel onderzoek maakt een toezichthouder wel een rapport op (zie signaal gestuurd toezicht).

Rapporteren

Wanneer u de kwaliteitseisen niet (volledig) naleeft als gevolg van de situatie rondom het coronavirus, maar desondanks de basale kwaliteit voor kinderen waarborgt, dan beschrijft de toezichthouder de situatie helder in het rapport, maar *rapporteert geen overtreding*.

Wanneer u niet aan de basale kwaliteit voldoet, of wanneer niet naleving van de kwaliteitseisen een andere grond heeft dan de huidige situatie rondom het coronavirus, dan beschrijft de toezichthouder de situatie in het rapport en kan er *een overtreding gerapporteerd* worden.

Basale kwaliteit

Wanneer de toezichthouder in het kader van signaal gestuurd toezicht een incidenteel onderzoek doet of 'vinger aan de pols' houdt, zal het onderzoek vooral gericht zijn op onderwerpen die basaal zijn voor de kwaliteit van de kinderopvang. De toezichthouder kan daarmee beoordelen of in de gegeven omstandigheden sprake is van verantwoorde kinderopvang. *Het belang van het kind* staat daarbij altijd voorop. De emotionele veiligheid, de fysieke veiligheid en de gezondheid van de opgevangen kinderen moet voldoende gewaarborgd zijn.

De betreffende onderwerpen zijn hieronder voor kindercentra en gastouderopvang gescheiden weergegeven.

Kindercentrum

Voldoende en gekwalificeerd personeel

Beroepskracht-kind-ratio (BKR)

Een afwijking van de BKR die zijn grond vindt in personeelstekort door deze uitzonderlijke situatie mag niet meer dan 25% zijn. Voor de berekening geldt dus als uiterste ondergrens het aantal kinderen uit de rekestabel in bijlage 1 van het Besluit kwaliteit kinderopvang x 1,25. Daarbij wordt het resultaat rekenkundig naar boven afgerond. Dat betekent bijvoorbeeld dat voor 0-1 jarigen de BKR van 1:3 naar maximaal 1:4 mag worden opgerekt. Voor de leeftijd 4-7 jaar betekent het dat 1:10 naar 1:13 gaat. Of 2:20 naar 2:25.

Beroepskwalificatie

Beroepskrachten die worden ingezet, moeten kunnen omgaan met de noodsituatie. Zij zullen belangrijke beslissingen moeten nemen en kinderen opvangen die niet altijd naar hun vertrouwde opvang gaan. Dat vraagt veel van hen. Daarom is van belang dat er gekwalificeerd personeel² wordt ingezet dat al werkzaam is in de kinderopvang.

Stabiliteit

Eigen locatie

De oproep vanuit de Rijksoverheid is om noodopvang van kinderen van ouders in cruciale beroepsgroepen zoveel mogelijk op de gebruikelijke opvanglocatie te laten plaatsvinden. Indien u als houder *in overleg met de gemeente* in deze uitzonderlijke situatie oplossingen zoekt door de kinderen op een andere locatie op te vangen dan de gebruikelijk opvanglocatie, dan kan dit eventueel ook op een locatie die niet in het contract met de ouders vermeld is³. Ook gezamenlijk opvangen van kinderen van verschillende kinderopvangorganisaties is in deze situatie mogelijk. Ouders moeten hierover geïnformeerd zijn.

Hoeveel kinderen kunnen er tegelijkertijd in een groep worden opgevangen?

Voor de noodopvang gelden wat betreft de groepsgrootte de eisen uit de Wko.

Daarbij is het ook in de noodopvang belangrijk om zoveel mogelijk de richtlijnen van het RIVM voor sociaal contact en het bewaren van afstand in acht te nemen. Lees hierover verder onder de kop veiligheid en gezondheid.

Hierbij is van belang dat er nog extra onderzoek loopt bij de RIVM naar de kans dat kinderen anderen besmetten met het Coronavirus.

Het is daarom in de noodopvang belangrijk de *groepen zo klein mogelijk* te houden, ook wanneer u zich in deze situatie gedwongen voelt kinderen uit verschillende groepen gezamenlijk op te vangen.

² In bepaalde gevallen *kan* de inzet van een voor de kinderen bekende en ervaren BBL'er als bijvoorbeeld vervanging voor een vaste beroepskracht er voor zorgen dat de onder de gegeven omstandigheden best mogelijke stabiliteit wordt geboden. Het is aan de toezichthouder om hier een oordeel over te vormen.

³ Dit kan eventueel ook een locatie zijn die niet in het LRK geregistreerd is.

De eisen met betrekking tot het aantal m² binnen- en buitenspeelruimte zijn ongewijzigd. Er mogen niet meer kinderen aanwezig zijn dan het aantal in het LRK geregistreerde kindplaatsen. De (emotionele) veiligheid van de kinderen moet gewaarborgd zijn.

Veiligheid en gezondheid

Risico's

Naast het borgen van emotionele veiligheid is het cruciaal dat kinderen ook in een veilige en gezonde omgeving worden opgevangen. Belangrijk is dat u heeft nagedacht over de risico's ten tijde van deze uitzonderlijke opvangsituatie en dat daar in de praktijk naar wordt gehandeld. Denk daarbij aan de veiligheid van de fysieke locatie, het weren van zieke kinderen of kinderen van zieke ouders en de aanwezigheid van een volwassene met EHBO-certificaat.⁴ Veiligheid betekent ook dat u zicht hebt op de aan- of afwezigheid van kinderen en de contactgegevens waarmee ouders onder elke omstandigheid bereikt kunnen worden.

RIVM-richtlijn

Ook voor de opvanglocatie geldt de regel dat je bij lichte ziekteverschijnselen thuisblijft. Dit geldt voor kinderen én volwassenen. Daarbij geldt ook de nieuwe maatregel dat wanneer één van de gezinsleden koorts of benauwdheidsklachten⁵ heeft, het hele gezin thuisblijft. Daarnaast gelden de adviezen rond hygiëne zoals regelmatig de handen wassen, gebruik van papieren zakdoeken en hoesten en niezen in de binnenkant van de elleboog.

Ruimte en afstand

Om besmettingsrisico's bij de opvang van kinderen zoveel mogelijk te beperken geldt voor de noodopvang het advies van het RIVM. Volwassenen (dus pedagogisch medewerkers, docenten, gastouders en ouders) wordt gevraagd om 1,5 meter afstand te houden om zo het overdragen van het virus te beperken/voorkomen. Van belang is dat ook tussen de slaapplekken van kinderen een afstand van 1,5 meter aangehouden wordt.

Gastouderopvang

Wanneer een voorziening voor gastouderopvang noodopvang biedt, gelden daarbij net als voor dagopvang en buitenschoolse opvang een aantal basale ondergrenzen.

Aantal kinderen per gastouder

Het aantal op te vangen kinderen door een gastouder blijft gedurende deze maatregel onveranderd. De gastouder mag maximaal zes kinderen in de leeftijd tot 13 jaar gelijktijdig

⁴ Indien een certificaat recent verlopen is, of alleen een medewerker met volwassen EHBO aanwezig is, of dat gebruik wordt gemaakt van een medewerker van de burens in hetzelfde pand, kan dat onder omstandigheden de veiligheid voldoende waarborgen.

⁵ <https://www.rivm.nl/coronavirus/covid-19/vragen-antwoorden>

opvangen. Eigen kinderen tot 10 jaar worden meegerekend. In verband met de veiligheid is het niet verantwoord om het maximaal aantal kinderen in deze groep uit te breiden.

[EHBO](#)

Coulance kan, net als bij noodopvang op een kindercentra, mogelijk aan de orde zijn wanneer een gastouder een geplande EHBO cursus niet kan volgen in de huidige situatie en daardoor een recent verlopen EHBO certificaat heeft.

[Eigen locatie](#)

De oproep vanuit de Rijksoverheid is om noodopvang van kinderen van ouders in cruciale beroepsgroepen zoveel mogelijk op de gebruikelijke opvanglocatie te laten plaatsvinden. Indien er in deze situatie oplossingen gezocht worden voor noodopvang door de kinderen op een andere locatie op te vangen dan de gebruikelijk opvanglocatie, *dan kan dit*.

Opvang bij een vervangende gastouder is op basis van de huidige eisen ook al mogelijk. Vervanging bij noodopvang mag alleen bij een al geregistreerde voorziening voor gastouderopvang. Deze vervangende gastouder wordt bij voorkeur bemiddeld en begeleid worden door hetzelfde gastouderbureau. Het gastouderbureau moet van de vervanging op de hoogte zijn.

[Gastouderbureaus](#)

Wanneer een voorziening voor gastouderopvang open is voor opvang van kinderen van (een) ouder(s) in cruciale beroepen, moet u als het bemiddelende gastouderbureau uw taken ten aanzien van die voorziening blijven vervullen. De verplichte gezamenlijke risico-inventarisatie kan mogelijk op een alternatieve manier worden opgesteld. Belangrijk is dat u de bij u aangesloten gastouders steeds informeert over de huidige situatie en wijst op de RIVM-richtlijn over het coronavirus.

[24-uurs noodopvang](#)

24-uurs opvang kan zowel bij een kindercentrum als bij een gastouder plaatsvinden. Deze opvang vraagt in het kader van de (emotionele) veiligheid en de gezondheid van de kinderen extra aandacht. Denk daarbij aan het vier-ogenprincipe en veilig slapen.

Wanneer gemeenten bij het coördineren en organiseren hiervan advies nodig hebben, kunnen GGD-toezichthouders kinderopvang putten uit de *Richtlijn organiseren 24-uurs noodopvang*. Deze staat op het ondersteuningsportaal.